

Cylchlythyr Iechyd a Lles mis Mai

Croeso i'r Gwanwyn!

Y mis hwn rydym yn edrych ar ffyrdd y medrwn fod yn fwy egniol wrth i'r tywydd wella a chefnogi Wythnos Weithredu Dementia gydag ymweliad gan Bencampwyr Dementia!

Dementia – yw'r term a ddefnyddir i ddisgrifio casgliad o symptomau sy'n digwydd pan fo'r ymennydd wedi ei effeithio gan yr afiechyd.

Mae'r gair "dementia" yn darlunio set o symptomau a all gynnwys colli cof ac anawsterau i feddwl, datrys problemau neu iaith ac yn aml newidiadau mewn hwyliau, canfyddiad neu ymddygiad.

Alzheimer's ydy'r ffurf fwyaf cyffredin o ddementia. Mae symptomau cynnar yn cynnwys yn nodweddiadol colli'r cof. Yr ail fath mwyaf cyffredin o dementia yw dementia fasgwlar. Mae hyn yn digwydd pan amherir ar y cyflenwad gwaed i'r ymennydd megis mewn achos o strôc. Mae'r dementia hwn yn effeithio ar allu unigolion i feddwl a chynllunio.

Mae yna wahanol fathau o dementia a gellir dod o hyd i wybodaeth ar y wefan Alzheimer's. www.alzheimers.org.uk

Mae yna nifer o wahanol symptomau sy'n amlygu eu hunain yn sgiïl dementia sy'n cynnwys:-

- Colli cof
- Newid mewn ymddygiad
- Problemau gyda chyfathrebu a dealltwriaeth
- Canfyddiad a rhithweledigaethau
- Bod yn ymosodol
- Difaterwch, iselder a phryder
- Aflonyddwch - yr angen am gerdded o gwmpas.
- Amharu ar gwsgr

Yn anffodus, does yna ddim gwelliant i ddementia. Fodd bynnag mae yna driniaethau cyffuriau a therapi megis therapïau siarad a all leihau symptomau unigolyn. Mynd yn hŷn yw'r ffactor risg mwyaf wrth ddatblygu dementia. Er na fedrwn chi atal y broses heneiddio mae yna newidiadau mewn ffordd o fyw y medrwn eu gwneud i gadw'r risg ohonoch rhag datblygu'r afiechyd i leiafswm.

1. Bod yn egniol yn gorfforol
2. Rhoi'r gorau i ysmegu
3. Bwyta diet cytbwys a chadw o fewn ystod pwysau iach
4. Ystyried faint o alcohol a yfwrch yn ddyddiol/wythnosol a'i gadw o fewn y terfynau dyddiol a argymhellir.
5. Cadw eich ymennydd yn effro drwy ddarllen, gwneud posau croeseiriau, Sudoku neu ddysgu iaith newydd.

Byddwch yn Egniol

Mae'r dyddiau rŵan yn mynd yn hirach, goleuach a (gobeithio) yn gynhesach! Mae'n amser da i fynd allan i'r awyr agored a chwydro. Pam na ddechreuwch fynd am dro amser cinio neu dod â chriw o frindiau neu deulu at ei gilydd i fynd i grwydro am y dydd yn [Eryri](#).

Mae Wythnos Weithredu Dementia rhwng 21 - 27 Mai 18 Y nod yw codi ymwybyddiaeth a chynnig cefnogaeth i bobl a effeithir gan ddementia

Rydym wedi gwahodd Cyfeillion Dementia i Grŵp Llandrillo Menai ac maent yn garedig wedi cytuno rhedeg sesiynau gwybodaeth i ni ar draws y Grŵp.

Oherwydd y cyfnod prysur ym Mai rydym wedi penderfynu gohirio'r sesiynau hyd nes yr wythnos weinyddol ym Mehefin.

Mae Cyfeillion Dementia yn anelu at roi gwell dealltwriaeth i bobl o ddementia a'r pethau bychain y medrwn i gyd eu gwneud i wneud gwahaniaeth i fywydau pobl a effeithir gan ddementia.

Mae sesiwn wybodaeth cyfeillion dementia yn ffordd hwyllog, ryngweithiol o ddysgu ychydig am ddementia a'r modd y gall effeithio ar fywydau pobl. Wedi ei arwain gan Hyrwyddwr Cyfeillion Dementia gwirfoddol, mae'r sesiwn yn parhau 45-60 munud ac yn cynnwys pum neges sylfaenol y dylai pawb wybod amdanynt, drwy weithgareddau a thrafodaethau.

Bydd gennym nifer cyfyngedig o lefydd ymhob sesiwn. Bydd sesiynau ar gael i'w harchebu ar STEPS ym Mai felly cadwch olwg amdanynt ac archebwch eich lle.

Beth am Arddio?

Mae astudiaethau wedi cysylltu garddio gyda lleihau'r risg o afiechyd, gordewdra, iselder a helpu i reoli straen. Beth am fynd i'r ardd, mae'n ffordd ardderchog o ymarfer eich

meddwl a'ch corff a rhoi amser a lle i chi fod yn fwy ymwybodol o'ch anghenion meddyliol a chorfforol chi eich hun.

Yn ansicr yn lle i ddechrau? Mae gan y Royal Horticultural Society adnoddau ardderchog ar sut y medrwn gymryd rhan mewn Garddio. Gyda chyngor ar rwygo (shredding) a chompostio, a phlannu a thyfu perlysiâu, ffrwythau a llysiâu cartref. Ymwelwch â'u gwefan drwy glicio ar y [ddolen hon](#).

Digwyddiadau yn Ardal Gogledd Cymru

Cynhelir ystod o ddigwyddiadau yn Ardal Gogledd Cymru'r Mai hwn yn amrywio o gyngherddau, teithiau cerdded, gwyliau a storïau mewn cestyll lleol gan Cadw. [Cliciwch yma](#) i gael wybodaeth am y ddigwyddiadau Croeso Cymru a chwiliwch yn eich ardal i weld beth sy'n digwydd!

